

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร แต่ละโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร และครู ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Form) แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยค่าร้อยละ (Percentage) โดยวิเคราะห์เป็นรายโรงเรียนและภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งประเด็นในการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน มีประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เกิน 5 ปี

2. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า

2.1 การวางแผนงานวิชาการ

2.1.1 ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ มีการจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ และยังมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ

2.1.2 ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานวิชาการ มีการให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงานวิชาการแก่บุคลากร และมีการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนงานวิชาการ

2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และยังมีการจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษา และมีการประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.2.2 ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำ คือ มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ จัดให้ครูแต่ละกลุ่มสาระร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรสู่แผนการจัดการเรียนรู้ และยังมีการจัดทำแผนการและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 ด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน มีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และยังมีการจัดทำบันทึกหลังการสอน

2.2.4 ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ทำคือ มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับรู้แนวทางการตรวจสอบหลักสูตร คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันตรวจสอบ ทบทวนผลการใช้หลักสูตรทุกปีการศึกษา และยังมีการจัดทำสรุปข้อมูลเพื่อเตรียมจัดทำรายงานการประเมินหลักสูตร

2.2.5 ด้านการรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำ คือ มีการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินการใช้หลักสูตร มีการจัดทำรายงานการตรวจสอบทบทวนหลักสูตร และยังมีการนำผลการรวบรวมข้อมูลไปจัดกระทำตามขั้นตอนกระบวนการประเมินผลทางสถิติ

2.2.6 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญและแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตร มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร และยังมีคณะกรรมการมีการปรับปรุงหลักสูตรนำข้อมูลจากผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรมาวางแผนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

2.3 การบริหารการจัดการเรียนรู้

2.3.1 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำ คือ มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และยังมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

2.3.2 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำ คือ มีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำกำหนดโครงการ/กิจกรรมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และยังมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งกำหนดบทบาทหน้าที่

2.3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำ คือ มีการชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจสอบ นิเทศ ให้ขวัญกำลังใจ

2.3.4 ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ค้นหา/คัดกรอง/คัดแยก มีการนำนักเรียนที่คัดกรองแล้วไปทดสอบ IQ และวินิจฉัยความบกพร่อง และมีการประชุม นิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงาน และยังมีการนำผลจากการตรวจจากแพทย์มาเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการศึกษา

2.4 การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

2.4.1 ด้านการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ ปรากฏว่ากิจกรรมที่โรงเรียนทำส่วนใหญ่คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ และยังมีการติดตามการดำเนินการนิเทศภายใน

2.5 การวัดผลประเมินผลการเรียน

2.5.1 ด้านการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการมอบหมายภาระงานของกรรมการแต่ละชุด และผู้บริหารและคณะครู มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการวัด และประเมินผลตามที่กำหนด

2.6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้

2.6.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ปรากฏว่า กิจกรรมที่โรงเรียนทำส่วนใหญ่คือ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และยังมีการจัดทำทะเบียนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

2.6.2 ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีแนวทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีแนวทางการสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ และยังมีการเตรียมการก่อนพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.7.1 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ ครูดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และยังมีการให้ความรู้กับครูในการวิจัยในชั้นเรียน

2.8 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.8.1 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และยังมีการวางแผนสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการกับชุมชน

2.9 การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

2.9.1 ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีการดำเนินการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และยังมีการจัดทำรายงานประกันคุณภาพด้านวิชาการประจำปีการศึกษา

3. ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ ของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า

3.1 การวางแผนงานวิชาการ

3.1.1 ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศงานวิชาการ บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ และยังขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ

3.1.2 ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานวิชาการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงานวิชาการ และยังขาดการใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนงานวิชาการ

3.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการใช้ข้อมูลที่ต้องการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรขาดความตระหนักในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

3.2.2 ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และครูแต่ละกลุ่มสาระขาดการร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรสู่แผนการจัดการเรียนรู้

3.2.3 ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนการจัดการเรียนการสอน ขาดการจัดทำระบบการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร และยังไม่มีการจัดกิจกรรมการนิเทศ และขาดการจัดทำบันทึกหลังการสอน

3.2.4 ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการนิเทศ ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับรู้แนวทางการประเมินผลการใช้หลักสูตร คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดการร่วมกันตรวจสอบ ทบทวนผลการใช้หลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา และขาดการสรุปข้อมูลเพื่อการจัดทำรายงานการประเมินหลักสูตร

3.2.5 ด้านการรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ขาดการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึก

ผลการประเมินการใช้หลักสูตร และยังขาดการจัดทำรายงานการตรวจสอบทบทวนการใช้หลักสูตร

3.2.6 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ไม่ได้นำผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรมาวางแผน พัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร และขาดการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร และยังขาดการจัดทำสรุปรายงานผลการปรับปรุงหลักสูตร

3.3 การบริหารการจัดการเรียนรู้

3.3.1 ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำปรึกษา ให้ขวัญกำลังใจ ขาดการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเพื่อการจัดการเรียนรู้ และยังขาดการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดการจัดทำสรุปรวบรวมผลและรายงานผู้เกี่ยวข้อง

3.3.2 ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำปรึกษา นิเทศ ให้ขวัญกำลังใจ ขาดการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และขาดการจัดทำสรุปรวบรวมผล รายงานผู้เกี่ยวข้อง

3.3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำปรึกษา นิเทศ ให้ขวัญกำลังใจ ขาดการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน และยังขาดการชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

3.3.4 ด้านการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ไม่มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไม่มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลประจำวัน (IIP) และยังไม่มีการนำนักเรียนที่คัดกรองแล้วไปทดสอบ IQ และวินิจฉัยความบกพร่อง

3.4 การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

3.4.1 ด้านการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการจัดทำระบบการนิเทศงานวิชาการ ไม่มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ และยังขาดการติดตามการดำเนินการนิเทศภายใน

3.5 การวัดผลประเมินผลการเรียน

3.5.1 ด้านการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียนและ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ผู้บริหารและคณะครูขาดการ ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการวัด และประเมินผลตามที่กำหนด และยังขาดการขาดการจัดทำ ระบบการวัดผล ประเมินผล ของโรงเรียน

3.6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้

3.6.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ บุคลากรใน โรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สื่อ ขาดการจัดทำทะเบียนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และครูในกลุ่มสาระขาดการร่วมกันพัฒนาสื่อ ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

3.6.2 ด้านการด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บุคลากรในโรงเรียน ส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการจัดทำแนว ทางการสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ และขาดการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ขาด การจัดทำสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และยังขาดการจัดทำแนว ทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.7.1 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วเล็กน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ไม่มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดการเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียน และครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียน

3.8 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

3.8.1 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วเล็กน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ไม่มีการวางแผนสร้างเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการกับชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และยังขาดการสร้างควมตระหนักรู้ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

3.9 การประกันคุณภาพศึกษากับงานวิชาการ

3.9.1 ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีปัญหา แต่มีส่วเล็กน้อยตอบว่า มีปัญหา ส่วนปัญหาได้แก่ ขาดการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ขาดการดำเนินการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และยังขาดการจัดทำรายงานประกันคุณภาพด้านวิชาการประจำปีการศึกษา

อภิปรายผล

จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนน้อยที่ระบุว่า มีปัญหา และส่วนใหญ่ที่ระบุว่าไม่มีปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจะขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานวิชาการ

ข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้าสายชั้น มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการวางแผนตัดสินใจกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ เพราะข้อมูลสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาและประสบความสำเร็จในงานต่าง ๆ สอดคล้องกับ ประภาวดี สีสอนธ์(2543: 8) อ่างใน ฉัตรรัตน์ เชาวลิต (2547: 6) กล่าวว่า สารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับทุก ๆ เรื่องในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การประกอบอาชีพ การดำรงชีพ สารสนเทศมีบทบาทต่อมนุษย์มากกว่าที่มนุษย์ตระหนักถึง การสำเร็จทางด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา อุตสาหกรรม เกิดได้เพราะการนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น สารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยเชื่อถือได้ เหมาะแก่ความสามารถของผู้ใช้ในการนำไปใช้งานจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อยู่ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น จึงมีกระบวนการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานวิชาการ ทำให้บุคลากรมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาผลการดำเนินงานด้านวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่ง รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550: 61-62) ได้กล่าวว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งได้มาโดยการแต่งตั้งของผู้บังคับบัญชาเหนือระดับสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรองประธาน หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ หัวหน้าด้านวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการเลขานุการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดให้มีคณะกรรมการ อันจะส่งผลสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ

2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งธำรง บัวศรี (2514: 165-195) ได้สรุปชี้ให้เห็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) โครงการสอน เช่น การวางโครงการสอนแบบหน่วย (Unit Organization of Instruction, Teaching Unit) ประเภทของหน่วยการสอนมี 2 ประเภท คือ หน่วยรายวิชา (Subject Matter Unit) และหน่วยงานประสบการณ์ (Experience Unit) 2) หน่วยวิทยากร (Resource Unit) เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ครู เช่น เอกสาร คู่มือ และแนวการปฏิบัติต่าง ๆ 3) องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยในการสอน เช่น สถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิธีสอนและวัดผล การศึกษา กิจกรรมร่วมหลักสูตร การแนะนำการจัดและบริหารโรงเรียน เป็นต้น เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วยังมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน แล้วนำมาประเมินผลและรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้เข้าใจและนำไปใช้ได้ถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในทุกกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี เณรยอด (2529) ที่กล่าวว่า ควรจัดแนะนำและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร มีการประชุมพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างละเอียด เพื่อการนิเทศ ติดตามผลประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลและรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ทราบจุดเด่นที่ต้องพัฒนาหรือปัญหาที่ต้องแก้ไข เพื่อให้สาธารณชนทราบ และเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร ผลจากการประเมินหลักสูตรนั้นย่อมมีคุณประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ใช้หลักสูตรตลอดจนประสิทธิภาพของการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นิตยา เปลื้องนุช (2555: 105) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน จากภาพของระบบโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกัน ไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดังกล่าว สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันที่ 25 มิถุนายน 2524 ว่า ลักษณะของการศึกษานั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็น

เหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่วชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องและอุดหนุนส่งเสริมกันจึงจะช่วยให้เกิดความรู้อัจฉริยะพร้อมทั้งความสามารถที่จะนำใช้ทำการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้

นอกจากนี้ ยังการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานการศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญและแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารหลักสูตรถือเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนได้ให้ความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนา บุคลากรที่สำคัญ เช่น คณะครูในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนนักเรียน เป็นต้น ซึ่งบทบาทของผู้บริหารจึงควรเอาใจใส่และตระหนักว่าสิ่งที่จะเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาการศึกษา คืองานด้านหลักสูตร ซึ่ง โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 11) อ่างใน บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 13) ได้กล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาระดับต่าง ๆ จะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับนั้น ๆ ของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศชาติใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษาแม้ว่าจะเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการ แต่ถ้าวิธีการและกระบวนการ ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร สอดคล้องกับดั่งที่ นิติยา เปลื้องนุช (2555: 101-102) กล่าวว่า มีคำกล่าวหนึ่งที่มักได้ยินอยู่เสมอคือ แม้เราจะมีหลักสูตรดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร ซึ่งคำกล่าวนี้เป็นหลักยืนยันได้ชัดเจนว่า “วิธีการหรือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน” สิ่งที่ต้องพิจารณาในการนำหลักสูตรไปใช้คือ ใครมี

ส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้บ้าง บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่สุดคือ ครูในฐานะผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยตรงแล้ว ความสามารถที่มีในตัวนักเรียน เพื่อนนักเรียน อาจารย์ใหญ่ และการสอนของครู จะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก และถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปอีก ประสิทธิภาพการสอนของครูจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวอาจารย์ใหญ่ การส่งเสริมให้กำลังใจแก่ครู ทัศนคติในอาชีพครู ทัศนคติในการประกอบอาชีพของครูขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวครู ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และสังคมของครู และการฝึกหัดอบรมจากสถาบันการฝึกหัดครู และท้ายที่สุด การส่งเสริมให้กำลังใจให้แก่นักเรียน ขึ้นอยู่กับเพื่อน ๆ ครู บรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งครูใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สุดในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับโรงเรียน โดยสรุปแล้วสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สำคัญ ๆ นั้น มี 3 ประการคือ การฝึกหัดครูหรือการเตรียมครูประการหนึ่ง อาจารย์ใหญ่ประการหนึ่ง และประการที่สำคัญที่สุดคือตัวครูหรือการสอนของครู หรืออีกนัยหนึ่ง การนำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 3 ประการคือ การเตรียมครู บทบาทของผู้บริหารหรืออาจารย์ใหญ่และการสอนของครู

3. การบริหารการจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่ง ทิศนา แจมมณี (2542 : 24-25) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า ครูต้องเตรียมการสอน โดยการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีการวางแผนการสอน จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอให้กับผู้เรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ สังเกตบันทึกพฤติกรรม และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ความคิดเห็น ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม ตลอดจนเก็บรวบรวมผลงานของผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จนั้น

ผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียน ในด้านความสามารถและความสนใจเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 19) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ และเจตคติที่ดีให้แก่นักเรียน ดังนั้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกคน ดังที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 195) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหา การร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของกิจกรรมที่จะทำ หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การระดมความคิด อันเป็นการกระจายอำนาจและความสัมพันธ์ที่เป็นแนวราบเสมอภาคกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาพิเศษ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ค้นหา/คัดกรอง/คัดแยก สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554: 97) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการเรียนการสอนและบริการที่ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการทางกายและสุขภาพ เด็กพิการทางตา ทางหู เด็กที่มีปัญหาทางการพูด เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศ เพื่อให้ได้รับการพัฒนา ส่งเสริมอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ ให้มีโอกาสรียนได้เท่าเทียมผู้อื่น โรงเรียนจึงต้องมีกระบวนการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งมีการจัดการศึกษาพิเศษและเรียนร่วม ซึ่ง กนกพร เจริญฤทธิ์ (2546 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วมทุกรูปแบบมีข้อดีต่างกันและจะจัดรูปแบบใดขึ้นอยู่กับพิจารณาอย่างรอบคอบของหลายฝ่ายให้แก่ผู้ปกครอง ตัวเด็ก ครู ผู้บริหาร แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องและทุกฝ่ายต้องมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ต้องมีความเชื่ออยู่บนพื้นฐานที่ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมและเสมอภาคกัน อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจผลการวิจัยพบว่า บาง

สถานศึกษา ยังไม่มีการจัดการศึกษาพิเศษ และไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน จึงควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง โดยเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการศึกษาเฉพาะบุคคลเพื่อใช้ในปรัยต่อไป

4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีหรือกระบวนการที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529: 177) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการนิเทศการศึกษามากผู้หนึ่ง แม้บางครั้งผู้บริหารอาจไม่ได้นิเทศการศึกษาเลย แต่การที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบงานด้านวิชาการอยู่ด้วย จึงต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตน เพื่อให้งานด้านวิชาการประสบความสำเร็จตามจุดหมาย ผู้บริหารจะต้องทราบถึงเทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษา โครงการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษาเพื่อนำไปใช้นิเทศการศึกษาหรือนำไปดำเนินการจัด ติดตาม และประเมินผลการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตนต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ตามหลักการนิเทศเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน เพราะการจัดการนิเทศการศึกษาจากภายในโรงเรียนมีความสำคัญ และจำเป็น ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียน มีความใกล้ชิด ครูย่อมจะมองเห็นปัญหาและแนวทางการศึกษาให้ได้รับผลดีที่สุด สอดคล้องกับ ชโลมใจ กิงคารวัฒน์ และอุทัย บุญประเสริฐ (2528: 22) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกอย่างในโรงเรียนซึ่งมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการเฉพาะ เพื่อการสนองจุดหมายของการนิเทศ คือ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีการพัฒนางาน พัฒนาคน มีการเสริมสร้างบำรุงขวัญและกำลังใจให้เกิดความภาคภูมิใจ และมั่นใจในการทำงาน

5. การวัดผลประเมินผลการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการเดียวกัน จึงต้องดำเนินงาน และวางแผนไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบการประเมินผล

เป็นเพียงการติดตามผลการปฏิบัติ ซึ่งมุ่งวัดการบรรลุถึงความสำเร็จของวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะทราบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด สอดคล้องกับ รัชนีวรรณ โพธิ์วัง นางเยาว์ ภูแก้ว อำพร จิตรใจ และบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2548: 103) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ คือการจัดการศึกษาที่บรรลุผลการสร้าง หรือพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้าน โดยทั้งนี้มีความเชื่อว่าการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานการศึกษาเอกชน, 2542 หน้า 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการพัฒนาประเทศ เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดการศึกษา คือการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากความสำคัญของการจัดการศึกษาดังกล่าว ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจึงตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบภารกิจสำคัญนี้ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ครูจึงต้องวัดผลและประเมินผลการศึกษาว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด เพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้สำหรับครู และข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานคุณภาพของการศึกษา

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีแนวทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 135) กล่าวว่า เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ แหล่งการเรียนรู้เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัว เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ตามปกติอยู่แล้ว หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบ

ดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยการ สะดวกให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาสื่อที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เป็นงานที่สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุน สอดคล้องกับ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550: 127) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครู อาจารย์บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอให้ครู อาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล และสื่อเทคโนโลยีนั้น ควรเน้นตั้งแต่การจัดทำจัดหาจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยสากล นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังก่อให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้มีพัฒนาการรวดเร็วและเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ ครูดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนจะเกิดขึ้นหลังจากครูสรุปได้ว่าปัญหาคืออะไร เกิดที่ไหนและมีแนวทางจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร กล่าวคือ ครูคิดหาวิธีการแก้ปัญหานั้นได้นำไปทดลองใช้จนได้ผลแล้วพัฒนาเป็นนวัตกรรม สามารถนำไปเผยแพร่ได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2553: 21) กล่าวว่า การวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เป็นการปลูกพลังชุมชนขึ้นมาบนฐานภูมิปัญญา และการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน ควบคู่ไปกับแนวทางการบริหารการศึกษา เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนตามสภาพ ความต้องการ ความเชื่อ ตลอดจนรากเหง้าทางวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จึงมีการสร้างความตระหนัก เพื่อทำงานร่วมกันของคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550: 198) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นนั้น แม้จะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา แต่ชุมชนและท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตน การศึกษาจึงไม่เป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและท้องถิ่น ในการศึกษาจำเป็นต้องสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา หากพบว่าระเบียบบางด้านเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสถานศึกษา การปรับโครงสร้างเป็นการปรับระบบภายในการทำงานให้เกิดบรรยากาศเป็นกันเอง อบอุ่น เชื่อเชิญให้ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ให้อยู่ในจุดที่สมดุล สร้างสรรค์ และมีความเสมอภาคกัน และต้องตระหนักว่าใช้เวลานาน และมีความยากลำบาก ดังนั้นจึงไม่ควรใจร้อนหรือคาดหวังเกินความเป็นจริง

9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้มีการประกันทั้งการประกันคุณภาพภายใน และ

การประกันคุณภาพภายนอก ผู้วิจัยเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการยกระดับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพกระบวนการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับ ประเสริฐ สุทธิสิทธิ์ (2545: 108) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามแนวทางและประกาศที่เกี่ยวข้องของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาของไทย สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาระบบกลไกของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันขึ้น โดยเน้นประสิทธิผลของกระบวนการดำเนินงานเป็นสำคัญ มีการพัฒนาระบบเอกสารควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นคู่มือการดำเนินงานและเป็นหลักฐานแสดงประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำการบริหารงานวิชาการตามกรอบการบริหารงานวิชาการของกรุงเทพมหานครทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ กิจกรรมการปรับปรุงชี้แจงกับครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน จึงเป็นความสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า มีเพียงโรงเรียนเดียวที่คุณครูส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหาด้านการวางแผนงานวิชาการ ในด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ซึ่งปัญหาคือ บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ จึงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมเพื่อป้องกันปัญหาในการปฏิบัติงาน และเป็นการพัฒนาคุณภาพงานอีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในเขตอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร หรือสังกัดสำนักงานเขตอื่น ๆ

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในด้านการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร